

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 3. martā
(OR. en)

6784/22

POLCOM 7
COMER 26
WTO 32

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 1. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 74 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regulas (ES) Nr. 654/2014 darbības jomas pārskatīšana

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 74 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 74 *final*

Briselē, 1.3.2022.
COM(2022) 74 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regulas (ES) Nr. 654/2014
darbības jomas pārskatīšana**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regulas (ES) Nr. 654/2014 darbības jomas pārskatīšana

1. IEVADS

Lai aizsargātu Savienības ekonomiskās intereses, Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula (ES) Nr. 654/2014 (Izpildes regula) paredz noteikumus un procedūras no starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem izrietošo Savienības tiesību faktiskas un savlaicīgas īstenošanas nodrošināšanai¹. 2021. gadā tika atjaunināta Izpildes regulas darbības joma, lai nodrošinātu turpmākas iespējas Savienības rīcībai esošo problēmu risināšanā un uzlabotu regulas iedarbīgumu un konsekveci².

Pašlaik Izpildes regula ļauj Savienībai apturēt vai atsaukt koncesijas vai citas saistības saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) nolīgumu un citiem ES starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem šādās situācijās:

- lai īstenotu Savienības tiesības saskaņā ar tirdzniecības nolīgumu, ja trešā valsts to ir pārkāpusi vai nu pēc tam, kad Savienībai tirdzniecības strīdā ir panākts labvēlīgs iznākums, vai ja Savienības mēģinājums panākt saistošu tirdzniecības strīda risinājumu ir nesekmīgs tādu iemeslu dēļ, kas nav Savienības atbildībā, kā arī
- lai atjaunotu Savienības saistību līdzsvaru ar tirdzniecības nolīgumu un lai tās būtu saskaņā ar to, kad trešās valstis ievieš aizsardzības pasākumu vai vienpusēji groza tarifu koncesijas vai pakalpojumu saistības, no kurām Savienība gūst labumu.

Izpildes regula pilnvaro Komisiju šādos apstākļos pieņemt, grozīt, apturēt un atsaukt tirdzniecības politikas pasākumus. Pirms nesējamiem Izpildes regulas grozījumiem ar īstenošanas aktiem varēja pieņemt tikai tādus tirdzniecības politikas pasākumus, kas attiecās uz preču tirdzniecību un piekļuvi publiskajam iepirkumam. Ar 2021. gada grozījumu šīs iespējas tika paplašinātas, lai iekļautu pasākumus attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību un dažiem intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem. Komisija pieņem īstenošanas regulas, ievērojot pārbaudes procedūru, un, ja nepieciešams, apkopo informāciju no attiecīgajām ieinteresētajām personām.

2. PRASĪBA VEIKT PĀRSKATĪŠANU

Izpildes regulas 10. pantā paredzēts, ka Komisija pārskata regulas darbības jomu, ņemot vērā jo īpaši tirdzniecības politikas pasākumus, kurus varētu pieņemt, kā arī tās

---

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 654/2014 (2014. gada 15. maijs) par Savienības tiesību īstenošanu starptautiskās tirdzniecības noteikumu piemērošanai un izpildei (OV L 189, 27.6.2014., 50. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/167 (2021. gada 10. februāris), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 654/2014 par Savienības tiesību īstenošanu starptautiskās tirdzniecības noteikumu piemērošanai un izpildei (OV L 49, 12.2.2021., 1. lpp.).

īstenošanu. Pārskatīšanā galvenā uzmanība būtu jāpievērš arī papildu tirdzniecības politikas pasākumiem, ar ko aptur koncesijas vai citas saistības intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektu jomā.

Pārskatīšana jāveic ne vēlāk kā vienu gadu pēc 2021. gada 13. februāra, un Komisijai par saviem konstatējumiem ir jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei.

Regulas iepriekšējā pārskatīšana notika 2017. un 2019. gadā³.

Periods, uz kuru attiecas pārskatīšana, ietver laikposmu pēc pēdējās pārskatīšanas 2019. gadā, proti, no 2019. gada decembra līdz šim brīdim. Attiecībā uz 2021. gada grozījumu pārskatīšanas periods ilgst attiecīgi no 2021. gada 13. februāra (grozījuma spēkā stāšanās datums) līdz šim brīdim.

3. IZPILDES REGULAS DARBĪBAS JOMAS, TIRDZNICĪBAS POLITIKAS PASĀKUMU UN ĪSTENOŠANAS PĀRSKATĪŠANA

3.1. Regulas darbības joma

Izpildes regulas 3. pantā ir noteiktas konkrētas situācijas, kurās piemēro Izpildes regulu un kurās Savienība var reaģēt ar tirdzniecības politikas pasākumiem. 2021. gada grozījums papildināja sākotnējo darbības jomu ar papildu situācijām, kā izklāstīts turpmāk.

3.1.1. 3. panta a) un b) punkts: pēc tam, kad tirdzniecības strīdā ir pieņemts saistošs nolēmums par labu Savienībai

Izpildes regulu piemēro, ja strīdu izšķiršanas procedūra Pasaules Tirdzniecības Organizācijā (*3. panta a) punkts*) vai saistībā ar citiem starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem (*3. panta b) punkts*) ir novedusi pie saistoša nolēmuma tirdzniecības strīdā un dod Savienībai tiesības izpildīt pasākumu, jo otra puse to nav īstenojusi. Tādējādi Izpildes regula ir piemērojama pēc tam, kad strīds ir izšķirts un tajā panākts saistošs lēmums Savienības interesēs.

Laikposmā, uz kuru attiecas pārskatīšana, Izpildes regula šādā situācijā ir izmantota vienreiz. Savienība 2020. gadā ieviesa tirdzniecības politikas pasākumus attiecībā uz konkrētu Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumu importu kā izpildes darbību saistībā ar izšķirto PTO strīdu par subsīdijām gaisa kuģu ražotājam *Boeing*⁴. Pasākumi tika ieviesti pēc tam, kad 2019. gada aprīlī tika pieņemts Apelācijas institūcijas ziņojums, kurā apstiprināta Amerikas Savienoto Valstu neatbilstība PTO strīdā un PTO lēmums par pretpasākumu līmeni. Apelācijas institūcijas ziņojumā norādīts, ka Amerikas Savienoto Valstu subsīdijas uzņēmumam *Boeing* turpināja radīt būtisku kaitējumu uzņēmumam *Airbus*.

³ KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI, Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regulas Nr. 654/2014 darbības jomas pārskatīšana, [COM/2019/639 final](#); KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI, Sākotnējais pārskats par īstenošanas regulas darbības jomu, [COM/2017/0373 final](#).

⁴ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/1646 (2020. gada 7. novembris) par tirdzniecības politikas pasākumiem attiecībā uz konkrētiem ražojumiem no Amerikas Savienotajām Valstīm pēc tirdzniecības strīda izskatīšanas saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas Vienošanos par strīdu izšķiršanu (OV L 373, 9.11.2020., 1. lpp.). Amerikas Savienotās Valstis — pasākumi, kas ietekmē tirdzniecību ar lieliem civilās aviācijas gaisa kuģiem — otrā sūdzība (DS353).

Lai ieviestu pretpasākumus, Komisija saskaņā ar Izpildes regulu ievāca informāciju par to Amerikas Savienoto Valstu ražojumu provizorisko sarakstu, attiecībā uz kuriem Savienība varētu veikt pretpasākumus⁵.

2021. gada jūlijā Savienība uz pieciem gadiem apturēja noteikto pasākumu piemērošanu⁶. Apturēšana ir paredzēta, lai ļautu abām pusēm turpināt diskusijas un lai tās ieviestu dzīvē savus nodomus attiecībā uz finansējumu, pētniecību un izstrādei atvēlēto finansējumu, kā arī specifisku atbalstu lielo civilās aviācijas gaisa kuģu jomā⁷.

Izpildes regulas izmantošana šajā gadījumā bija būtisks faktors, kas noteica pozitīvo attīstību šajā lietā. Tikai pēc ES pasākumu piemērošanas no Amerikas Savienotajām Valstīm importētajām precēm — ņemot vērā, ka ASV jau bija īstenojušas tālejošus izpildes pasākumus pret Savienību, pamatojoties uz PTO strīdu par *Airbus* —, varēja atjaunot pietiekamu līdzsvaru un savstarpību. Tas radīja pareizo vidi turpmākām konstruktīvām diskusijām un nu jau panāktajam risinājumam.

Regulas ierobežotā izmantošana 3. panta a) un b) punktā izklāstīto iemeslu dēļ pārskatīšanas periodā ir saistāma ar neizskatīto tirdzniecības strīdu procesuālajiem posmiem. Tirdzniecības strīdos izpildes posms ir ļoti vēlīns posms, līdz kuram nonāk tikai dažas lietas, jo vairums strīdu tiek atrisināti daudz agrākā posmā⁸. No otras puses, nevar izslēgt, ka instrumenta pastāvēšanai vien un iespējai attiecīgi īstenot Savienības tiesības ir atturoša ietekme uz trešām valstīm, mazinot to vēlmi nepildīt saistības, ņemot vērā Savienības labā pieņemto tiesvedības lēmumu, vai pat to saistību neievērošanu, kas primāri izriet no tirdzniecības nolīguma.

3.1.2. 3. panta aa) un ba) punkts: ja tirdzniecības strīda izšķiršana ir bloķēta

Šie pamatojumi tika ieviesti ar 2021. gada grozījumu. Tie ir līdzīgi 3.1.1. punktā minētajiem, jo tie attiecas uz ES tiesību izpildi, pamatojoties uz tirdzniecības strīdiem, bet konkrēti attiecas uz strīdu izšķiršanas procedūras bloķēšanu.

Izpildes regula sākotnēji tika izstrādāta, pamatojoties uz pieņēmumu, ka ir ieviesta pilnībā funkcionējoša strīdu izšķiršanas procedūra, kas noved pie galīga un saistoša lēmuma pieņemšanas attiecīgajā strīdā. Tomēr situācijās, kad otra strīdā iesaistītā puse nesadarbojas un novērstu procedūru, kuras rezultātā tiek pieņemts saistošs un izpildāms nolēmums, regulas mērķi, proti, aizsargāt Savienības intereses, nodrošinot Savienībai instrumentus, kas vajadzīgi, lai efektīvi un ātri reaģētu uz nelikumīgiem trešo valstu pasākumiem, nevarēja tikt sasniegti. Lai risinātu šīs problēmas, Komisija ierosināja atjaunināt Izpildes regulu, un 2021. gadā regula tika grozīta.

⁵ PTO *Boeing* strīds: ES izdod to ASV ražojumu provizorisku sarakstu, attiecībā uz kuriem apsver pretpasākumus; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_19_2162

⁶ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/1123 (2021. gada 8. jūlijs), ar ko aptur ar Īstenošanas regulu (ES) 2020/1646 noteiktos tirdzniecības politikas pasākumus attiecībā uz konkrētiem ražojumiem no Amerikas Savienotajām Valstīm pēc tirdzniecības strīda izskatīšanas saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas Vienošanās par strīdu izšķiršanu (OV L 243, 9.7.2021., 43. lpp.).

⁷ [ES un ASV sper izlēmīgu soli, lai izbeigtu strīdu par gaisa kuģiem.](#)

⁸ Sk. 2021. gada 10. decembra [pārskatu par ES aktīvajām strīdu izšķiršanas lietām](#), kas pieejams Tirdzniecības ĢD tīmekļa vietnē.

Īpašie piemērošanas apstākļi ir šādi:

- i. attiecībā uz PTO tirdzniecības strīdiem Izpildes regulu piemēro pēc tam, kad ir izplatīts PTO ekspertu grupas ziņojums, ar kuru pilnībā vai daļēji tiek apmierinātas Savienības iesniegtās prasības, ja ir iesniegta apelācija saskaņā ar PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 17. pantu, bet to nevar pabeigt, jo Apelācijas institūcija nesadarbojas un trešā valsts nepiekrīt pagaidu apelācijas arbitražai saskaņā ar PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 25. pantu.

Grozījuma pamatā ir pašreiz nefunkcionējošās PTO Apelācijas institūcijas situācija. Kā zināms, PTO Apelācijas institūcija pašlaik nedarbojas, jo Amerikas Savienotās Valstis bloķē jaunu Apelācijas institūcijas locekļu iecelšanu. PTO Apelācijas institūcija nevar izskatīt apelācijas sūdzības, kas iesniegtas no 2019. gada 11. decembra, un tā vairs neizskata apelācijas sūdzības, kuras iesniegtas iepriekš, bet kuru izskatīšana nav pabeigta līdz 2020. gada sākumam. Tāpēc pastāv situācija, kas ļauj Savienībai veikt izpildes panākšanas darbību PTO strīdos, kuri ir bloķēti apelācijas tiesvedībā, izņemot gadījumus, kad ir panākta vienošanās par pārskatīšanu apelācijas kārtībā saskaņā ar PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 25. pantu.

Šis grozījums nodrošina papildu aizsardzības pasākumus Savienības pašreizējiem centieniem atrisināt krīzi. Savienība izstrādāja daudzpusēju pagaidu kārtību, kuras mērķis ir izveidot pēc iespējas līdzīgāku mehānismu PTO apelācijas mehānismam, izmantojot šķīrējtiesas procedūras, kas paredzētas PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 25. pantā⁹. Ieviestā kārtība saglabā saistošo divpakāpju PTO strīdu izšķiršanas mehānismu, bet tā nav vienīgā no pārņemtajām iezīmēm. Vairākas citas PTO dalībvalstis pievienojās šai kārtībai, un pārējās dalībvalstis tai var pievienoties brīvprātīgi, kā arī izmantot to *ad hoc* gadījumos konkrētiem strīdiem;

- ii. attiecībā uz tirdzniecības strīdiem, kas saistīti ar citiem ES tirdzniecības nolīgumiem, to vidū reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem, Izpildes regulu piemēro, ja iztiesāšana nav iespējama tādēļ, ka trešā valsts neveic pasākumus, kas vajadzīgi, lai strīdu izšķiršanas procedūra darbotos, arī nepamatoti kavē izskatīšanu, kas uzskatāms par nesadarbošanos procesā.

Šādi bloķēšanas riski tika konstatēti Izpildes regulas 2019. gada pārskatīšanā. Piemēram, ja otra puse neieceļ šķīrējtiesnesi un nav rezerves mehānisma attiecīgās situācijas risināšanai, Savienība nevar iegūt saistošu nolēmumu, ko var izpildīt.

(Salīdzinoši īsajā) pārskatīšanas periodā nav pilnībā radusies tāda situācija, kurā būtu jāizmanto grozītā Izpildes regula. Tomēr dažos gadījumos ir apsvērta grozītā instrumenta izmantošana, un tikai iespēja to izmantot, iespējams, ir radījusi vajadzīgo pamudinājumu attiecīgajai atbildētājai trešai valstij, lai tā varētu pieņemt saistošu lēmumu PTO strīdā.

Tādējādi attiecībā uz aktīvajiem strīdiem, kas netiek izskatīti, tas daļēji ir saistīts ar to, ka pastāv un darbojas daudzpusējā pagaidu kārtība un ka citos gadījumos puses *ad hoc* kārtībā var vienoties par apelācijas šķīrējtiesu. Turklāt strīdu neizskatīšana ir saistīta arī

---

⁹ [Interim appeal arrangement for WTO disputes becomes effective \(“Stājas spēkā pagaidu apelācijas kārtība PTO strīdiem”\)](#).

ar neizskatīto strīdu procesuālo stadiju, jo strīdam ir jāsasniedz zināms posms, lai Izpildes regula kļūtu potenciāli piemērojama.

3.1.3. 3. panta c) punkts: līdzsvara atjaunošanas pasākumi, ko veic, reaģējot uz trešās valsts noteiktiem aizsardzības pasākumiem

Otra situācija, kurā piemēro Izpildes regulu, ietver līdzsvara atjaunošanas pasākumus, ja trešā valsts piemēro aizsardzības pasākumu un PTO Nolīgums par aizsardzības pasākumiem (8. pants) vai noteikumi par aizsardzības pasākumiem citos Savienības nolīgumos dod Savienībai tiesības uz līdzsvara atjaunošanu.

Izpildes regula šim nolūkam kopumā ir izmantota divas reizes, ieskaitot vienu reizi pārskatīšanas periodā. Pirmajā gadījumā tā bija Savienības atbilde uz Amerikas Savienoto Valstu 2018. gadā noteiktajiem ievadmitas nodokļiem tēraudam un alumīnijam¹⁰. Otrais gadījums bija līdzīga Savienības atbilde uz saistītajiem ievadmitas nodokļiem no tērauda un alumīnija atvasinātajiem ražojumiem, ko Amerikas Savienotās Valstis ieviesa 2020. gadā¹¹. Abos gadījumos Savienība ieviesa līdzsvara atjaunošanas pasākumus, nosakot papildu ievadmitas tarifus vairākiem ASV izcelsmes ražojumiem. No procedūras viedokļa, lai pieņemtu īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka līdzsvara atjaunošanas pasākumus, pirmajā gadījumā bija vajadzīgi aptuveni divi mēneši, bet otrajā gadījumā — mēnesis, ievērojot PTO nolīgumā noteiktos termiņus.

Pārskatīšanas periodā vēlāk tika piemērota arī Izpildes regula, lai 2021. gadā divas reizes apturētu šos līdzsvara atjaunošanas pasākumus¹². Apturēšana nodrošināja nepieciešamos nosacījumus, lai Savienība un Amerikas Savienotās Valstis varētu turpināt pašreizējo sadarbību, arī nolūkā atcelt attiecīgos tarifus¹³. Pašlaik līdzsvara atjaunošanas pasākumi netiek piemēroti.

Ar Izpildes regulu Savienība varēja ātri reaģēt uz Amerikas Savienoto Valstu aizsardzības pasākumiem un aizsargāt Savienības ekonomiskās intereses divos svarīgos gadījumos. Turklāt Savienības spējai reaģēt bija liela nozīme turpmākos centienos atrisināt pamatjautājumu. Aktīvo līdzsvara atjaunošanas pasākumu apturēšana bija būtiska Amerikas Savienoto Valstu tarifu atcelšanas panākšanā. Tāpēc var secināt, ka Izpildes regula ir izrādījusies būtiski noderīga un ka tā ir bijusi nozīmīgs Savienības instruments, ar ko sekmīgi risināt jautājumu par Amerikas Savienoto Valstu tērauda un alumīnija tarifiem.

¹⁰ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/724 (2018. gada 16. maijs) par konkrētiem tirdzniecības politikas pasākumiem attiecībā uz konkrētiem Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumiem (OV L 122, 17.5.2018., 14. lpp.) un Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/886 (2018. gada 20. jūnijs) par konkrētiem tirdzniecības politikas pasākumiem attiecībā uz konkrētiem Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumiem un ar ko groza Īstenošanas regulu (ES) 2018/724 (OV L 158, 21.6.2018., 5. lpp.).

¹¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/502 (2020. gada 6. aprīlis) par konkrētiem tirdzniecības politikas pasākumiem attiecībā uz konkrētiem Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumiem (OV L 109, 7.4.2020., 10. lpp.).

¹² Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/866 (2021. gada 28. maijs), ar kuru aptur tirdzniecības politikas pasākumus, kas attiecībā uz konkrētiem Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumiem noteikti ar Īstenošanas regulu (ES) 2018/886 (OV L 190, 31.5.2021., 94. un 95. lpp.); Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/2083 (2021. gada 26. novembris), ar kuru aptur tirdzniecības politikas pasākumus, kas attiecībā uz konkrētiem Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes ražojumiem noteikti ar Īstenošanas regulām (ES) 2018/886 un (ES) 2020/502 (OV L 426, 29.11.2021., 41. lpp.).

¹³ [ES un ASV samita 2021. gada 31. oktobra paziņojums](#); [Eiropas Savienības 2021. gada 31. oktobra paziņojums](#).

3.1.4. 3. panta d) punkts: koncesiju vai saistību grozījumi

Pēdējā situācija, kurā var izmantot Izpildes regulu, ir gadījumos, kad PTO dalībvalsts vienpusēji groza koncesijas saskaņā ar 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (*GATT* 1994) XXVIII pantu vai saistības saskaņā ar Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*) XXI pantu, ja nav panākta vienošanās par kompensāciju korekcijām attiecībā uz precēm, un kompensāciju korekcijas nav veiktas saskaņā ar šķīrējtiesas konstatējumiem atbilstīgi *GATS* XXI pantam attiecībā uz pakalpojumiem.

Sākotnēji Izpildes regula bija piemērojama tikai situācijās, kas saistītas ar *GATT* 1994 XXVIII pantu. 2021. gada grozījums papildināja noteikumu ar situācijām, kas attiecas uz *GATS* XXI pantu. Papildinājums ir loģisks un pamatots, ņemot vērā abu veidu situāciju līdzību.

Pārskatīšanas periodā šādu gadījumu nav bijis. Nekas neliecina par to, ka kāda konkrēta PTO dalībvalsts būtu paredzējusi grozīt koncesijas vai saistības, neiesaistoties sarunās par kompensācijas korekcijām. Regulai varēja būt atturoša ietekme, jo tās pastāvēšana vien pierāda, ka Savienība ir gatava un labi sagatavota, lai efektīvi izmantotu savas līdzsvara atjaunošanas tiesības saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

3.2. Tirdzniecības politikas pasākumi

Izpildes regulas 5. pantā ir uzskaitīti iespējamie tirdzniecības politikas pasākumi, kurus Savienība var izmantot 3.1. punktā minētajās situācijās. Sākotnēji bija iekļauti šādi pasākumi:

- (a) *5. panta 1. punkta a) apakšpunkts: tarifu koncesiju apturēšana un jaunu vai palielinātu muitas nodokļu piemērošana;*
- (b) *5. panta 1. punkta b) apakšpunkts: preču importa vai eksporta kvantitatīvu ierobežojumu ieviešana vai palielināšana; kā arī*
- (c) *5. panta 1. punkta c) apakšpunkts: koncesiju apturēšana publiskā iepirkuma jomā.*

Ar 2021. gada grozījumu tika pievienoti arī šādi pasākumi:

- (a) *5. panta 1. punkta ba) apakšpunkts: saistību apturēšana attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību un ierobežojumu noteikšana pakalpojumu tirdzniecībai; šajā gadījumā jāievēro obligāta prioritāra/hierarhiska secība. Lai pārietu uz nākamo kategoriju, Komisijai jāizskata katra kategorija un jāsecina, ka pasākumi nav iespējami. Pirmajā kategorijā ir pakalpojumi, kuriem ir piešķirta atļauja Savienības līmenī. Otrajā kategorijā ir pakalpojumi jomās, kurās ir plašs Savienības tiesiskais regulējums. Trešajā kategorijā ir pakalpojumi, par kuriem informācijas vākšana ir apliecinājusi vismazāko traucējošo ietekmi uz valsts tiesību aktiem.*
- (b) *5. panta 1. punkta bb) apakšpunkts: saistību apturēšana attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, ko noteikusi Savienības iestāde vai aģentūra un kas ir spēkā visā Savienībā, un šādu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības vai to komerciālās izmantošanas ierobežojumu noteikšana attiecībā uz tiesību*

subjektiem, kuri ir attiecīgās trešās valsts valstspiederīgie. Šis iespēju spektrs galvenokārt atbilst pirmajai hierarhijas pakāpei, kas piemērojama pakalpojumiem.

Ar pakalpojumiem un intelektuālā īpašuma tiesībām saistītu pasākumu pieejamība kopš 2021. gada februāra ir būtisks instrumenta uzlabojums, un tā vairo Savienības spēju īstenot savas tiesības saskaņā ar tirdzniecības nolīgumiem vairākos aspektos:

- tā padara izpildes instrumentu efektīvāku, arī radot būtisku preventīvu ietekmi uz trešo valstu nelikumīgām darbībām;
- tā atbilst mūsdienīgas un uz zināšanām balstītas ekonomikas vajadzībām;
- tā atbilst pakalpojumu un intelektuālā īpašuma tiesību nozīmei starptautiskajā tirdzniecībā;
- tā padara Savienību uzticamu sarunās par tiesību subjektu aizsardzību ārvalstīs;
- tā pierāda, ka Savienība ir apņēmības pilna savas tirdzniecības nolīgumos paredzētās tiesības izmantot pilnībā, arī uzlabojot pienākumu izpildes efektivitāti ar savstarpēju pretpasākumu palīdzību.

Visi trīs Izpildes regulas piemērošanas gadījumi kopā, arī pārskatīšanas periodā, ietvēra tirdzniecības politikas pasākumus papildu ievaduitas nodokļu veidā par preču importu Savienībā. Pasākumi bija samērīgi ar kaitējumu, ko radīja attiecīgie trešās valsts pasākumi (šajā gadījumā — Amerikas Savienotās Valstis). Ievaduitas nodokļu izmantošana izrādījās efektīva, nosakot cenu Amerikas Savienoto Valstu ekonomikai, un pamudināja ASV pakāpeniski mainīt tās noteiktos pasākumus. Tāpēc visi pasākumi saskaņā ar Izpildes regulu pašlaik ir apturēti, jo Amerikas Savienoto Valstu pasākumi netiek piemēroti kā iepriekš.

Neviena no pārējām 5. pantā paredzētajām iespējām pārskatīšanas periodā netika izmantota. Tas daļēji ir saistīts ar salīdzinoši īso laikposmu pēc 2021. gada grozījuma, ar kuru tika ieviestas papildu iespējas. Turklāt, kā minēts iepriekš, ievaduitas nodokļu piemērošana precēm bijusi efektīva. Tajā pašā laikā jautājums par savstarpējiem pretpasākumiem pārskatīšanas periodā¹⁴ neradās, lai gan varēja tikt apsvērti pretpasākumi ne tikai attiecībā uz precēm, bet arī citās jomās, piemēram, pakalpojumu tirdzniecības vai intelektuālā īpašuma tiesību jomā. *Boeing* lietā Amerikas Savienoto Valstu pasākumi, pret kuriem Savienība vērsa pretpasākumus, attiecās uz precēm saskaņā ar PTO nolīgumu, un Savienība varēja efektīvi reaģēt, izmantojot preču pasākumus. PTO aizsardzības pasākumu gadījumos nebūtu atļauts reaģēt ar citiem pasākumiem, izņemot tos, kas pieņemti attiecībā uz precēm pēc saistību apturēšanas saskaņā ar PTO Vispārējo vienošanos par tarifiem un tirdzniecību. Tāpēc atlikušās iespējas saskaņā ar Izpildes regulas 5. pantu joprojām nav pārbaudītas, bet tās varētu tikt izmantotas turpmāk.

Turpmāka pasākumu paplašināšana intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektu jomā

2021. gada iespējamo pasākumu darbības jomas paplašināšanu intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektu jomā principā var uzskatīt par būtisku, taču tās tvērums ir ierobežots. Tā paredz izpildes darbību ierobežojumu veidā intelektuālā īpašuma tiesību

¹⁴ PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 22. pants.

aizsardzībai vai komerciālai izmantošanai, ko piešķirusi Savienības iestāde vai aģentūra un kas ir spēkā visā Savienībā attiecībā uz tiesību subjektiem, kuri ir attiecīgās trešās valsts valstspiederīgie. Šī darbības joma lielā mērā atbilst pirmajai hierarhijas pakāpei, kas piemērojama pasākumiem pakalpojumu tirdzniecības jomā. Praksē to pašlaik var piemērot ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, ES preču zīmēm, ES dizainparaugiem un augu šķirnēm. Tajā nav paredzēta izpildes darbība tādu pasākumu veidā, kas, piemēram, ietekmē patentus un autortiesības.

Komisijas pašreizējā novērtējumā konstatēts, ka nav juridisku vai tehnisku šķēršļu turpmākai paplašināšanai un ka paplašināšana kopumā būtu lietderīga. Tā palielinātu izpildes instrumenta efektivitāti un uzticamību, jo tiktu iekļauts vairāk situāciju, kad Savienība varētu efektīvi īstenot savas tiesības, ja trešā valsts pārkāpj ES nolīgumā paredzēto intelektuālā īpašuma aizsardzību, un jau ir paredzēta iespēja veikt šādus pasākumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Tā vēl vairāk veicinātu to, ka trešā valsts nodrošinātu atbilstību gadījumā, kad attiecīgā trešā valsts pārkāpj aizsardzību, par ko panākta vienošanās.

Turklāt ieinteresētās personas kopumā pozitīvi vērtē pasākumus, kas pārsniedz Izpildes regulas pašreizējo darbības jomu. Sabiedriskajā apspriešanās saistībā ar Komisijas priekšlikumu par instrumentu, kas vērsts pret piespiedu pasākumiem¹⁵, ieinteresētajām personām tika uzdoti konkrēti jautājumi par turpmākiem pasākumiem intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektu jomā. Lai gan tās norādīja uz sensitīviem aspektiem (bažas par netiešu kaitējumu ES uzņēmumiem), tās minēja arī iespējamus ieguvumus (lielāka efektivitāte un uzticamība).

Komisija saglabā iespēju iesniegt tiesību akta priekšlikumu, lai atjauninātu šos un, iespējams, citus Izpildes regulas aspektus nākotnē. Šajā posmā tiesību akta priekšlikums netiek uzskatīts par piemērotu, ņemot vērā to, ka pēdējais regulas grozījums ir pieņemts vēl pavisam nesen.

Jaunākais priekšlikums par instrumentu, kas vērsts pret piespiedu pasākumiem, kā arī konkrētais tiesību akts, kuru Komisija ir apņēmusies ierosināt Padomei un Eiropas Parlamentam par ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma izpildi, varētu būt nozīmīgs, apsverot turpmāku Izpildes regulas paplašināšanu nākotnē.

Vienlaikus Komisija uzskata, ka ir svarīgi arī turpmāk uzraudzīt un pārskatīt pieejamo pasākumu klāstu un to lietderību. Šādai pārskatīšanai būtu jābalstās gan uz ES strīdu izšķiršanas darbību, turpmākiem piemērošanas gadījumiem, gan uz citām norisēm, kas var ietekmēt Izpildes regulas efektivitāti plašākā kontekstā.

3.3. Īstenošana

Regula izrādījās piemērots un pietiekami elastīgs instruments procesa ziņā. Tā nodrošināja iespēju Savienībai savlaicīgi un pienācīgi reaģēt, kad tika izmantota. Regula 2018. un 2020. gadā nodrošināja iespēju Savienībai reaģēt ļoti īsā termiņā, lai izveidotu un īstenotu līdzsvara atjaunošanas tiesības saskaņā ar PTO nolīgumu. Tā arī sekmēja ātru un efektīvu rīcību, kad tā bija pamatota lietas steidzamības dēļ, pašreizējo tirdzniecības politikas pasākumu apturēšanai (divas reizes 2021. gadā).

¹⁵ [Sabiedriskās apspriešanas detalizēti rezultāti](#); [Ceļā uz ES instrumentu, kas vērsts pret piespiedu pasākumiem](#).

4. SECINĀJUMI

Izpildes regula līdz šim ir izmantota tikai nedaudzos gadījumos — gan lai ieviestu pasākumus, reaģējot uz aizsardzības pasākumiem, gan lai nodrošinātu to izpildi, kā arī lai apturētu šādus pasākumus. Tā sasniedza savus mērķus aizsargāt Savienības ekonomiskās intereses un izrādījās būtisks un piemērots instruments, lai reaģētu uz trešo valstu darbībām konkrētajos apstākļos. Prakse parādīja, ka Savienība spēj ātri, efektīvi un apņēmīgi reaģēt un gūt pozitīvus rezultātus, pat ja tie bija tikai daži gadījumi. Komisija uzskata, ka, neņemot vērā regulas ierobežoto piemērošanu konkrētos gadījumos līdz šim, izpildes instrumenta pastāvēšanai ir pozitīva un atturoša ietekme. Tas dod skaidru signālu par Savienības spēju efektīvi īstenot savas tiesības saskaņā ar tirdzniecības nolīgumiem vai to pārkāpšanas gadījumā. Tāpēc instruments nav katrā ziņā jāizmanto bieži, lai pierādītu tā ietekmi, jo ir pieticis jau ar tā izmantošanas draudiem.

Komisija turpinās uzraudzīt Izpildes regulas vispārējo īstenošanu un lietderību. Tā neizslēdz iespēju turpmāk atjaunināt pieejamos tirdzniecības politikas pasākumus vai noteikt situācijas, kurās tie būtu jāpiemēro.